

DE GEMERTSE ZOUAVEN

Veertig jaar geleden stierf de laatste Gemertse zouaaf, Bert Gijsbers. Dit geeft een goede gelegenheid om nog eens de gedachte te verlevendigen aan deze groep van personen, die destijds de blik van de gehele katholieke wereld op zich wisten te vestigen.

Rond het jaar 1867 werden uit de gehele wereld mannen opgeroepen om vrijwillig te komen strijden voor het behoud van de Kerkelijke Staat. Immers, het gevaar bestond dat dit grondgebied met wapengeweld aan de Paus zou worden ontnomen.

Toen in 1861 het koninkrijk Italië werd uitgeroepen, had de Paus deze staat niet erkend en Victor Emanuel stelde alles in het werk om zijn gebied uit te breiden. De taak om Rome aan te vallen en in te nemen werd opgedragen aan de oud-roverkapitein Garibaldi, een man wiens naam toentertijd een duivelse klank moet hebben gehad.

De oproep van de paus was niet tevergeefs. Uit vele landen, maar vooral uit Frankrijk, België en Nederland kwamen mannen samen, bezielde van het edelste idealisme.

Uit Gemert alleen al trokken niet minder dan acht dapperen naar Rome. Het valt wel te begrijpen dat heel Gemert meeleeft met deze jonge mannen, waarvan waarschijnlijk de meesten nog zelden buiten het dorp geweest waren.

Gebruik makend van een brief die ik ontving van broeder Christoffor meen ik er goed aan te doen, een en ander over deze acht mannen te vertellen.

De eerste die zich als zouaaf liet inschrijven was Bert Gijsbers. Op 10 februari 1866 trok hij de wapenrok aan en streed ruim twee jaar lang onder de pauselijke banieren. Volgens het "Kerkklokje" van 1923 lag hij in Viterbo, St Lorenzo en Bagnarea als militair van de 4e compagnie van het eerste bataljon met regimentsnummer 2215. Hij maakte

ook de slag van Mentana mee, waarin Garibaldi werd verslagen. Hij verwierf als onderscheidingen het Mentana-kruis "Fidei et Virtuti" en de medaille "Bene Merenti". Hij overleed als laatste der Gemertse zouaven in 1923. In het "Jaarboek voor het katholiek gezin" (een uitgave van de paters van de Heilige Familie te Kaatsheuvel, 1951) verscheen een artikel over hem onder de titel "Wat Bert Gijsbers meemaakte". Hierbij werd door de schrijver, broeder Chrostofoor, gebruik gemaakt van een kollektie brieven uit Rome, die zijn dochters schonken aan het Zouaven-Museum te Oudenbosch.

Johannes Haest, de zoon van een Gemertse burgemeester, volgde het goede voorbeeld en werd onder regimentsnummer 2427 ingeschreven op 17 februari 1866. Na in 1867 tot korporaal te zijn bevorderd werd hij in 1869 sergeant. In 1870 maakte hij de val van Rome mee. Ook hij verwierf het Mentanakruis en de medaille "Bene Merenti". Het Zouaven-Museum bezit nog zijn sergeantsuniform en zijn pistooltas met patroentas.

Martinus van Duijnhoven, een timmermanszoon, deed dienst van 23 februari 1867 tot 26 februari 1869, toen hij eervol ontslag kreeg. Maar op 22 juli van dat jaar nam hij opnieuw dienst en maakte de slag om Rome mee. Hij droeg het regimentsnummer 3725 en verwierf het Mentanakruis.

Frans (of Jan?) Meijer, die eveneens het Mentanakruis ontving, deed dienst onder nummer 3834 van 16 maart 1867 tot zijn eervol ontslag op 26 maart 1869.

Cornelis van den Acker, een Gemertse weverszoon, kreeg eervol ontslag, na ruim twee jaar dienst, op 11 november 1869, maar 28 juli 1870 trad hij weer in dienst en streed mee tijdens het beleg van Rome. Regimentsnummer 4740.

Martinus van Lijssel liet zich in 1868 inschrijven en streed tot het bitter eind: de val van Rome in 1870.

Jan van de Kerkhof werd zouaaf op 19 augustus 1869 (nummer 9003) en maakte eveneens het beleg van Rome mee. Zijn naam komt voor in de "Controle du Regiment" en "Album van Basse Molle". Hierbij kan verwezen worden naar het boek "Uit het epos der 3000" van broeder Christoffor, een uitgave van "De Koepel" 1947. De zuster van Jan van de Kerkhof was de bekende "Minkje", die jarenlang de kerk van Gemert schoonhield, zoals de ouderen onder de lezers zich wel zullen herinneren.

Als laatste in deze rij dient vermeld te worden Jacobus Kok, die onder nummer 9086 werd ingeschreven in het roemvolle zouaven-register op 8 september 1869. Na de val van Rome moest ook hij huiswaarts keren, wetende dat verdere strijd hopeloos was, maar tevens zich er wel van bewust, gestreden te hebben voor de goede zaak.

Dat de Kerkelijke Staat sterk werd ingekrompen was onvermijdelijk, maar wel hebben wij het mede aan deze mannen te danken, dat de paus van Rome toch nog een eigen gebied kon behouden. Katholiek Gemert kan trots zijn op deze acht zouaven.

Arnhem, M.A.v.d.Wijst

Bladvulling

Het is wonderlijk hoe onder het volk vaak, op het eerste gehoor dood-onnozele, versjes en woordenreeksen bestaan en overgeleverd worden. Zo wordt het geroep en gefluit van vogels als volgt "onder woorden gebracht":

De Haan roept: "Trek de hèèg um".

De Gele Wielewaal kwettert: "Godde mee no Mierlo" terwijl zijn soortgenoot een eind verder dan antwoordt: "Ben er al gewist".

Het Winterkoninkje fluit (zonder zich te verslikken): "In ons land daar stoken ze vuurtjes van houtjes zo dik als mijn benen en die kloven ze dan in vieren in vieren in vieren".

Luistert u maar eens goed!